

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนี้ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทักษะคติต่อการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
4. ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทักษะคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

5. ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
6. ทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
7. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส มีความสัมพันธ์กับ ลักษณะทางประชากรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่
8. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ระหว่างประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One Shot Study) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ใช้การเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะประชากรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส

การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานข้อที่ 1-6

การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยการคำนวณและวิเคราะห์ค่า t และ one-way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ที่จำแนกตามลักษณะประชากร ตามสมมติฐานข้อที่ 7 และจำแนกตามพื้นที่ ตามสมมติฐานข้อที่ 8

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะประชากร

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า - 20 ปี และจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ทั้งเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. ในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ และจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้างทั่วไป ทั้งกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า - 5,000 บาท

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์ส

สื่อมวลชน

สื่อที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่เปิดรับข่าวสารมากที่สุด คือ โทรทัศน์ มีระดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อนี้ในระดับสูง โดยส่วนมากจะเปิดรับข่าวสารทุกวัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากนิตยสาร มีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ

รูปแบบการนำเสนอ

การรายงานข่าวสถานการณ์เรื่องโรคซาร์ส เป็นรูปแบบการนำเสนอที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่เปิดรับมากที่สุด โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคซาร์ส โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง

สื่อบุคคล

คนในครอบครัวเป็นสื่อบุคคลที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีการพูดคุยเรื่องโรคซาร์สมากที่สุด โดยมีการพูดคุยกันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากบุคลากรทางการแพทย์ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ และจังหวัดเชียงใหม่ มีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำมาก ประเด็นที่พูดคุยกันส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์เกี่ยวกับโรคซาร์ส

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ข้อคำถามที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ตอบถูกมากที่สุด คือ คำถามข้อที่ 9 “การป้องกันโรคที่ดีที่สุดคือ การหลีกเลี่ยงไม่ไปในประเทศที่เป็นเขตโรคระบาด และรักษาสุขภาพให้แข็งแรง” รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 6 “โรคซาร์สสามารถป้องกันขั้นต้นได้โดยการใส่หน้ากากอนามัย” และข้อคำถามที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครตอบถูกน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 3 “หลังจากรับเชื้อไวรัสแล้วระยะฟักตัวของโรคประมาณ 12-24 ชั่วโมง” ส่วนข้อคำถามที่ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ตอบถูกน้อยที่สุดคือข้อที่ 12 “ปัจจุบันยังไม่พบผู้ป่วยโรคซาร์สในประเทศไทย”

ส่วนที่ 4 ทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส

จากการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ มีทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส ในภาพรวมอยู่ในระดับเป็นกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีทัศนคติที่ถูกต้องของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนไทยคืออยู่แล้ว เพราะทำให้คนไทยเกิดความตระหนักและมีความรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคซาร์ส การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สของประเทศไทยเป็นผลดีทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกมาเที่ยวเมืองไทยแทน มาตรการป้องกันโรคซาร์สในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และในอนาคตจะมีผู้ที่สามารถคิดค้นยาหรือวัคซีนเพื่อป้องกันและรักษาโรคซาร์สได้ ส่วนข้อที่มีทัศนคติที่ถูกต้องของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ประเทศไทยไม่อยู่ในประเทศกลุ่มเสี่ยงจึงไม่ต้องวิตกกังวลมากนัก การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนไทยคืออยู่แล้ว เพราะทำให้คนไทยเกิดความตระหนักและมีความรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคซาร์ส การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สของประเทศไทยเป็นผลดีทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกมาเที่ยวเมืองไทยแทน มาตรการป้องกันโรคซาร์สในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และในอนาคตจะมีผู้ที่สามารถคิดค้นยาหรือวัคซีนเพื่อป้องกันและรักษาโรคซาร์สได้

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส

จากการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ พฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การไม่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโรคซาร์ส และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคซาร์ส

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 โดยที่เป็นความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กล่าวคือ หากมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมาก ก็จะมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สมากตามไปด้วย

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 ทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 6 โดยที่เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ หากมีทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สในทางที่ถูกต้องขึ้น ก็จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สดีขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานที่ 7 การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางประชากรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

เพศ

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

เพศ มีความสัมพันธ์กับทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

อายุ

อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

รายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

สมมติฐานที่ 8 การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในเรื่องโรคซาร์ส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

สำหรับสื่อบุคคล การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลในเรื่องโรคซาร์ส ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

ทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

พฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 กล่าวคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ มีการเปิดรับข่าวสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่กลับมีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สอยู่ในระดับสูง ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า สื่อมวลชนเองก็ไม่ได้เสนอข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมากนัก เนื่องจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะมุ่งประเด็นในการรายงานข่าวสถานการณ์เกี่ยวกับโรคซาร์ส ตามลักษณะหน้าที่หลักของสื่อมวลชนคือรายงานข่าว

หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ตามตารางที่ 7 อาจสรุปได้ว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะประชาชนมีระดับการศึกษาสูง ซึ่งความรู้ในเรื่องดังกล่าวอาจได้มาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือจากระดับการศึกษาและข้อมูลต่างๆจากสิ่งรอบตัวที่ไม่ใช่สื่อมวลชน

ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ แคทซ์ (Katz, 1973) ที่กล่าวถึงการเปิดรับข่าวสารว่า คนที่มีการศึกษาสูงมากขึ้นจะเป็นผู้ที่เปิดรับข่าวสารต่างๆมาก สอดคล้องกับสิ่งที่เขามีความรู้ (อ้างในบุศรินทร์ นนุณภักดี, 2534 : 53) และสุมาลี ตั้งจิตต์ศิลป์ (2537:27) ที่กล่าวว่า “ความรู้ได้มาจากการเปิดรับจากสื่อต่างๆ”

แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเทพ เริงยุทธนาชีวิน (2538) : การสื่อสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า การเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและการป้องกัน

กล่าวโดยสรุปการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์ส ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สผ่านสื่อต่างๆมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานข่าวสถานการณ์มากกว่าการนำเสนอด้านความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สโดยตรง ดังนั้นจึงส่งผลให้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์ส ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 อาจเนื่องมาจากโรคซาร์สเป็นโรคติดต่อที่เพิ่งเกิดขึ้น ดังนั้นไม่ว่าประชาชนจะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากหรือน้อยทัศนคติก็ไม่แตกต่างกัน รวมถึงการเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อต่างๆยังไม่มากพอ ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆในระดับปานกลางและประชาชนมีทัศนคติที่ถูกต้องในระดับปานกลางเช่นกัน จึงไม่มีผลต่อทัศนคติที่แตกต่างกัน

ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ส (Rogers) ที่ได้กล่าวว่า การสื่อสารก่อให้เกิดผล การเปลี่ยนแปลงขึ้นในผู้รับสาร ซึ่งโดยทั่วไปมี 3 ประการคือ

1. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge) ของผู้รับข่าวสาร
2. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude) ของผู้รับข่าวสารที่มีต่อสิ่งที่ได้รับรู้ซึ่งทัศนคตินี้เองจะก่อให้เกิดการกระทำตามมา
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม (Practice) ที่แสดงออกมา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดราวารรณ ศรีสุกใส (2542) พบว่า การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส เพราะโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสเป็นเรื่องใหม่ ประชาชนอาจไม่มีทัศนคติเดิมเกี่ยวกับรถไฟฟ้า

กล่าวโดยสรุปการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ อาจเนื่องมาจากเวลาที่เปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีไม่มากพอที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนได้ ในที่นี้การเปิดรับข่าวสารไม่สัมพันธ์กับความรู้ ดังนั้นความรู้จึงไม่สัมพันธ์กับทัศนคติ เพราะมีความรู้ไม่มากพอจะต้องเพิ่มระดับการเปิดรับข่าวสาร ดังนั้นข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจะส่งผลต่อทัศนคติได้ อาจต้องใช้เวลาเป็นตัวช่วยในการเสริมสร้างทัศนคติหลังจากการเปิดรับข่าวสาร นอกจากนี้อาจจะต้องเพิ่มข้อมูลข่าวสารด้านการเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงโรคซาร์ส และให้เวลาในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มระดับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในที่สุด

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 กล่าวคือ สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์เกี่ยวกับโรคซาร์สในแต่ละวัน เมื่อประชาชนเกิดการรับรู้และเกิดความตระหนักเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จนก่อให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันตามมา ซึ่งสอดคล้องกันแนวคิดของ Schramm and Rogers ที่ว่าสื่อมวลชนจึงมีบทบาทในด้านการให้ข่าวสารความรู้ (to educate) แก่ประชาชน ซึ่งจะโยงกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามความรู้ที่ได้รับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ส (Rogers, 1971) ได้กล่าวถึงทฤษฎีช่องว่างของความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับปฏิบัติ (Knowledge Attitude Practice-KAP) ซึ่งศึกษาโดยเน้นผลกระทบของการสื่อสารต่อตัวผู้รับสาร โดยจะสะท้อนถึงพฤติกรรมการสื่อสารอย่างละเอียดของผู้รับสาร ที่มักจะละเอียดในการศึกษาการสื่อสารก่อนหน้านั้น ซึ่งขาดการพิจารณาอย่างเป็นกระบวนการลึกซึ้งหรือขาดความเป็นเหตุเป็นผลในการปรับใช้ เริ่มจากความรู้ไปสู่ทัศนคติและกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ก็เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของความรู้และทัศนคติที่เกิดขึ้นมาจากการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลความหมายสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยทั่วไปแล้วการโน้มน้าวพฤติกรรมการสื่อสาร

สามารถเกิดขึ้นได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกชนจนถึงระดับสังคมและโรเจอร์สยังได้อธิบายว่า แม้ในกรณีทั่วไป เมื่อบุคคลมีความรู้และทัศนคติเช่นไรก็จะแสดงพฤติกรรมไปตามความรู้และทัศนคติที่มีอยู่ นั่นคือ จะเกิดขึ้นเมื่อสอดคล้องกันหรือมีความสัมพันธ์กัน แต่จะไม่เป็นเช่นนี้เสมอทุกกรณีไป ทั้งนี้เป็นเพราะในบางกรณีอาจเกิด KAP-gap ขึ้นได้ จึงจะเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่าง ๆ นั้น ล้วนเกิดมาจากช่องว่างของความรู้หรือ KAP นั้นเอง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ตามไท (2542) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการบริโภคข้าวกล้องของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวกล้องจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สมาชิกในครอบครัว และญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคข้าวกล้อง เนื่องจากประชาชนได้รับการโน้มน้าวพฤติกรรมจากทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล โดยผลของการโน้มน้าวใจด้วยวิธีดังกล่าว จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมในการบริโภคข้าวกล้อง

กล่าวโดยสรุป การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อาจเนื่องมาจากประชาชนเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อมวลชนที่มีภาพ เสียง และข้อความที่สามารถดึงดูดความสนใจได้ดี โดยสื่อมวลชนอาจมีการนำเสนอเหตุการณ์ที่สร้างอารมณ์ เช่นภาพผู้ป่วยที่ได้รับการติดเชื้อในหลายๆประเทศในแถบเอเชีย และประชาชนมีการพูดคุยกับบุคคลใกล้ชิดในเรื่องความรุนแรงของโรคซาร์ส ตลอดจนการรายงานข่าวสถานการณ์ถึงความรุนแรงของโรคซาร์ส จนเกิดความตระหนักและการรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคซาร์สก่อให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สตามมาในที่สุด

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สของประชาชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 กล่าวคือ หากประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สอยู่ในระดับสูง ก็จะมีทัศนคติเชิงลบต่อการระบาดของโรคซาร์ส หรือหากประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สอยู่ในระดับต่ำ ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการระบาดของโรคซาร์สมากกว่าทัศนคติที่ถูกต้อง

สอดคล้องกับแนวคิดของ แมคกายร์ (W.J. McGuire, 1969) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 5 ขั้นตอน

1. การใส่ใจ (Attention)
2. การเข้าใจ (Comprehension)
3. การยอมรับ (Yielding)

4. การเก็บเอาไว้ (Retention)
5. การกระทำ (Action) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ในขั้นตอนที่ 2 คือ การเข้าใจ (Comprehension) นั้นต้องเกิดจากความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นเสียก่อน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในเชิงบวกหรือเชิงลบ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ จุลวินิชรัตน (2542) ที่ศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดตามโครงการราษฎร์-รัฐ ร่วมใจด้านยาเสพติดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติที่ถูกต้องต่อปัญหายาเสพติดตามโครงการราษฎร์-รัฐ ร่วมใจด้านยาเสพติด

กล่าวโดยสรุป ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส กล่าวคือหากประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สในระดับสูง ก็จะมีทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สในทางที่ถูกต้อง อาจเนื่องจากเมื่อประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องโรคซาร์สเป็นอย่างดีทำให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการระบาดของโรคซาร์ส

สมมติฐานที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5

ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ โรเซนเบิร์ก และ โฮฟแลนด์ (Rosenberg and Hovland, 1960) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม (Behavior) เป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำที่สามารถสังเกตได้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมนี้เป็นไปได้ค่อนข้างยาก แต่หากผู้ส่งสารสามารถทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงความรู้หรือการรับรู้ได้ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพื้นฐานให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในภายหน้าได้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ

อัญชลี สิงหสุต (2534) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้เรื่องโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

กล่าวโดยสรุป ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อาจเป็นเพราะประชาชนมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สเดิมอยู่แล้วซึ่งได้มาจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ถึงแม้ว่าความรู้จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ

ตามสมมติฐานข้อที่ 4 แต่ไม่จำเป็นต้องนำไปสู่พฤติกรรมเพราะพฤติกรรมมักจะเป็นผลมาจากทัศนคติตามสมมติฐานข้อที่ 6

สมมติฐานที่ 6 ทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

สอดคล้องกับแนวคิดของ Katz และ Stotland ที่ได้แยกองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบด้านความคิด
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม

โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมนี้ ทั้งสองคนได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความรู้สึกต่อเรื่องใดๆ ในด้านบวก เขาก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ดีด้วย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทัศนคติต่อการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2538) : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมเรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ธวัชชัย พานิชยากรณ์ (2539) : การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ทัศนคติที่มีต่อเครือข่ายจุฬาลิเน็ต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายจุฬาลิเน็ตของนิสิตและนักวิชาการภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุปทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ซึ่งเป็นทัศนคติที่ส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สสูงขึ้นด้วย

สมมติฐานที่ 7 การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางประชากรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อมวลชน โดยกลุ่มที่มีอายุมากมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย เนื่องจากกลุ่มที่มีอายุมากอาจมีเวลาที่จะเปิดรับสื่อมากกว่าและเป็นเรื่องที่น่าสนใจสอดคล้องกับความสนใจ ส่วนกลุ่มที่อายุน้อยเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวหรือเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจจึงไม่สนใจที่จะเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคซาร์ส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แซมมวล เบคเคอร์ (Samual Becker) ที่ว่า ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลหนึ่งๆ ได้มีการเลือกรับสื่อนั้นเกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่างๆ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ (Individual Difference) เช่น กระบวนการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับรู้ สิ่งต่างๆตามทัศนคติ ความเชื่อ และจากประสบการณ์เดิมของตน กล่าวคือ โรคซาร์สเป็นโรคติดต่อที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ประชาชนจึงไม่มีความรู้ และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับโรคดังกล่าว ดังนั้นประชาชนจะเกิดความรู้ และเกิดทัศนคติต่อโรคซาร์สได้เนื่องจากมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อต่างๆ

2. องค์ประกอบทางด้านสังคม (Social Difference) สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะทางประชากร เช่น อายุ เพศ ภูมิสำเนา การศึกษา และสภาพภาพทางสังคมพบว่า กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จึงมีพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารักษ์ จุตระกูล (2536) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน กลุ่มที่มีระดับการศึกษาน้อยมีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง อาจเนื่องจากมีความรู้ในเรื่องนี้น้อยจึงทำให้ต้องมีการเปิดรับข่าวสารมากขึ้น กลุ่มอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ เนื่องจากกลุ่มอาชีพเหล่านี้ได้รับผลกระทบทางธุรกิจมากที่สุด เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ในส่วนของรายได้กลุ่มที่มีรายได้สูงมีการเปิดรับมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากผู้ที่มีรายได้สูงมีความหลากหลายในการเลือกรับสื่อที่จะทำให้สามารถเกิดการรับรู้ข่าวสารที่ดีขึ้น ในด้านความแตกต่างทางรายได้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา วรรณประเสริฐ (2542) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศไทยในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและพบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสาร ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนที่มีการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท ส่วนผู้ที่ไม่มียาได้พบว่า มีการเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่ไม่มีรายได้ต้องคำนึงถึงเรื่องสถานะทางเศรษฐกิจ และประชาชนที่ไม่มีรายได้ต่างจากผู้ที่มีรายได้ในด้านความหลากหลายในการเลือกรับสื่อ คือ ผู้ที่มีรายได้มีความหลากหลายในการเลือกรับสื่อที่จะทำให้สามารถเกิดการรับรู้ข่าวสารที่ดีขึ้น และจากตารางที่ 6 พบว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ โทรทัศน์ นั้นย่อมเป็นสิ่งที่แสดงว่า ประชาชนที่มีรายได้สามารถแสวงหาข่าวสารทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีราคาแพง ทำให้ผู้ที่มีรายได้สามารถหาซื้อโทรทัศน์มาชมได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ ดังนั้นประชาชนที่ไม่มีรายได้จึงเปิดรับข่าวสารได้น้อยกว่า ในขณะที่เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อมวลชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรา คงรุ่งโรจน์ (2543) ที่พบว่า บุคคลที่เพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างกัน โดยเนื่องมาจากสภาพสังคมในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันในการรับข้อมูลข่าวสาร มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนคล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงน่าจะมีพฤติกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัย พบว่า ตัวแปรในด้านเพศ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อบุคคล โดยเพศหญิงจะมีการติดต่อกับบุคคลต่างๆมากกว่าเพศชาย กลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ มีการเปิดรับจากสื่อบุคคลมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ เพราะหน่วยงานที่ทำอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ จึงทำให้ต้องมีพบปะหรือพูดคุยกับบุคคลอื่น และกลุ่มมีรายได้สูงมีการเปิดรับมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ ในขณะที่อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อบุคคล

จากการวิจัย พบว่า ตัวแปรในด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส การศึกษาสูงและรายได้สูง จะมีความรู้ในเรื่องโรคซาร์สเป็นอย่างดี อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมีการเรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์กูน (Bergoon, 1974 : 64) และริเวอร์, ปีเตอร์สัน และเจนเซ็น (River, Peterson and Jensen, 1971 : 283 อ้างถึงใน ประมว สตะเวทิน, 2540 : 116-117) กล่าวถึงการศึกษา หรือความรู้ ว่าเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูง หรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มากและมีความเข้าใจสารได้ดี ส่วนผู้ที่มีรายได้ก็สามารถหาความรู้ได้จากสื่อต่างๆไม่จำกัด ในขณะที่เพศและอายุที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส

จากการวิจัย พบว่า ตัวแปรในด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการระบาดของโรคซาร์ส โดยเพศหญิงมีทัศนคติเป็นกลางมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audiences) ของ Schramm and Roberts ที่ว่าผู้หญิงกับผู้ชาย มีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิดเห็น ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ในขณะที่อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร เชิดวงศ์สุข (2539) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับข่าวสารเรื่องยาฆ่าของครูและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่พบว่าอายุของครูไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาฆ่า

จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ซึ่งกลุ่มที่มีอายุน้อย กลุ่มที่มีระดับรายได้สูง และกลุ่มอาชีพรัฐวิสาหกิจ/รับราชการ มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคซาร์สสูง อาจเนื่องจากกลุ่มเหล่านี้อาจมีการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศซึ่งจะต้องมีความระมัดระวังตนเองมากเป็นพิเศษจนทำให้เกิดเป็นพฤติกรรม ในขณะที่เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส

สมมติฐานข้อที่ 8 การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ระหว่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์ส และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 8

ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8 พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สจากสื่อทุกประเภทสูงกว่าประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างของผู้รับสาร (The Social Differentiation Theory) ของ เดอเฟลอร์ (DeFleur, 1966) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีลักษณะทางสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภูมิภาคนาต่างกัน จะแสดงพฤติกรรม การสื่อสารแตกต่างกัน พฤติกรรมการสื่อสารนี้ได้แก่ การเปิดรับข่าวสาร ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สน้อยกว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อาจเนื่องจากประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่าโรคซาร์สเป็นเรื่องไกลตัว เพราะไม่พบผู้ป่วย ที่ติดเชื้อโรคซาร์สในจังหวัดเชียงใหม่จึงไม่สนใจที่จะเปิดรับข่าวสาร สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ รุจิรา คงรุ่งโรจน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของบุคลากรในองค์กร ที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรา 40 กรณีกิจการ โทรคมนาคมของบุคลากรที่ดำเนินธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคมภาครัฐและภาคเอกชนมีความแตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการระบอบของโรดชาร์สของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัด เชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8 พบว่า ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่มีทัศนคติต่อการระบอบของโรดชาร์สถูกต้องกว่าประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎี “ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)” ของแชรรมม์ และ โรเบิร์ตส์ (Schramm and Roberts) ที่ว่าคนที่มี ภูมิฐานะต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติแตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุภัทร ถาวโรฤทธิ์ (2544) ศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วม ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่า ลีซอบ้านห้วยน้ำรูตดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ พบว่า ทัศนคติ ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์ส ผ่านสื่อมวลชน และสื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามประเภทสื่อแล้ว พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากที่สุด คือ โทรทัศน์ ซึ่งแสดงว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญ ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สไปยังกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าใจง่ายและเหมาะกับทุกเพศทุกวัย อีกทั้งมีความน่าสนใจและทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่าย เนื่องจากผู้ชมสามารถได้ยินเสียงและเห็นภาพประกอบไปพร้อมๆกัน ดังนั้นในการวางแผนเผยแพร่ข่าวสารให้ความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สหรือโรคอื่นๆในคราวต่อไป จึงควรนำเสนอข่าวสารโดยการเผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชนให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหาของโรคซาร์ส เช่น ผลกระทบของการติดเชื้อโรคซาร์สในด้านต่างๆ อาทิเช่น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่างๆ มากมาย เช่น สายการบิน โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ บริษัทท่องเที่ยว ฯลฯ

2. ประเด็นข้อมูลข่าวสารที่ควรนำเสนอผ่านทางสื่อมวลชน ควรสามารถสร้างความตระหนักหรือให้เกิดการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคซาร์ส เพื่อให้กลุ่มเสี่ยง เช่นบุคลากรทางการแพทย์ได้ตระหนักและหันมาสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับโรคซาร์สให้มากขึ้น เพราะโรคซาร์สได้กลับมาระบาดอีกครั้งซึ่งจากการรายงานจำนวนผู้ป่วยโรคซาร์สที่เพิ่มขึ้นเป็นเจ้าหน้าที่ของทางโรงพยาบาล อาจเนื่องจากไม่มีความระมัดระวังและมีการป้องกันที่ดี

3. สื่อมวลชนควรให้ความสำคัญกับความรู้เรื่องโรคซาร์สด้านต่างๆให้มากขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้และให้รายละเอียดด้านการป้องกันโรคและอาการของโรค ไม่ใช่เป็นการเสนอสถานการณ์ของโรคซาร์สเป็นหลักเพียงประเด็นเดียว

4. จากผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างในลักษณะทางประชากรของประชาชนมีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์ส ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงความแตกต่างทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนด้วย เพื่อที่จะสามารถเลือกใช้ช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร ประเภท ลักษณะ และความถี่ที่เหมาะสมกับกลุ่มของประชาชนเป้าหมาย เพื่อให้การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สนั้นเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตพื้นที่ไปยังพื้นที่อื่นๆด้วย เพื่อให้ผลที่ได้สามารถสรุปอ้างอิงได้กว้างขวาง โดยเฉพาะในพื้นที่กลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดเชื้อโรคได้ง่าย เช่น ในจังหวัดที่มีการเลี้ยงไก่หรือนก เพราะเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค

2. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกมากนัก อีกทั้งยังเป็นการศึกษาเพียงตัวแปร การเปิดรับข่าวสารความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส ไม่ได้ศึกษาในเรื่องอื่น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่นๆ เพราะกลุ่มตัวอย่างนี้ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันที่ติดอยู่แล้ว ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคซาร์ส นอกเหนือจากตัวแปรทั้งสามด้วย เช่น การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคซาร์สในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย โดยอาจเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยว่าประชาชนที่จำแนกตามกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้ที่เดินทางไปประเทศกลุ่มเสี่ยง บุคลากรทางการแพทย์ ฯลฯ มีความรู้เกี่ยวกับโรคซาร์สในระดับใด กลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ต้องการความรู้ในประเด็นใด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเสียเปล่าในด้านการเผยแพร่ความรู้โรคซาร์ส

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงเนื้อหาข่าวสารที่ปรากฏผ่านสื่อเฉพาะกิจว่ามีลักษณะที่ให้ความรู้มากน้อยเพียงใด จึงควรมีการศึกษาในเชิงวิเคราะห์เนื้อหาของสาร (Content Analysis) เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโรคซาร์สให้มีประสิทธิภาพ